

RAOUL VAN DEN BOOM

Interview in den Hopper – 23/11/03

“Ik kan nooit voor iemand anders spreken” – “Ik heb in het leven leren leven”

Raoul, heb jij een opleiding genoten als fotograaf?

– Ik heb academie gedaan in Antwerpen als grafisch ontwerper. Cel van Overberghe, Wannes Van de Velde zaten in mijn klas. We speelden samen muziek op de Stadswaag in ‘De Stal’. Soms als dixieland-orkest, daarna als nabootsing van het Gerry Mulligan Kwartet. Ik vond mezelf niet zo’n goede muzikant want mijn vrienden hadden veel meer talent dan ik. Oh ja, Butch Peleman drumde toen, maar na een tijdje ben ik er wijselijk mee gestopt. Daarna heb ik een fototoestel van een vriend geleend, want zelf had ik nog geen toestel (we hadden het thuis niet breed, daarom). Dan ben ik begonnen met verschillende artiesten rond mij te fotograferen: Jack Sels, Mike Zinzen,... Ik ben dat blijven doen omdat er direct resultaat en onmiddellijk veel bijval was. Ik ben tevens in contact gekomen met enkele journalisten: Johan De Roey, Johan Anthierens, gasten van het weekblad ‘De Post’. De eerste grote reportage was met Duke Ellington en John Coltrane, die ik fotografeerden in Dusseldorf. In die tijd was dat nog vijf uur met de auto ’s nachts rijden.

In Antwerpen bestonden er leuke cafés die enkel verlicht werden met kaarsen: De Gard Sivik en De Paardestal om er maar enkele te noemen. Op de Stadswaag ontstond eind jaren vijftig de eerste jazzcafés. Hier vonden geen massamanifestaties plaats maar iedereen uit de plaatselijke scène kwam er spelen. Het was erg kleinschalig, de mensen werkten destijds voor héél weinig geld (soms wel gratis). Toen leek het allemaal simpeler dan de dag van vandaag. De grotere optredens werden in de Billiard Palace (de beruchte zaal op het Koningin Astridplein destijds) gegeven. In de Zaziko werd er ook gemusiceerd, maar de meeste muzikanten konden geen muziek lezen en speelden daarom maar gratis. Het ging hen om de promotie.

Tijdens mijn verdere leven heb ik veel mode- en reisreportages gemaakt en kunstenaars gefotografeerd. Altijd stemmingsfoto’s, nooit of zelden iets voor de industrie.

Over Ferre Grignard:

– Ik had er in het begin niet zoveel contact mee. Op een dag kwam hij bij mij omdat hij dringend foto’s nodig had. Ik fotografeerde hem en zijn groep aan het Centraal Station, maar ook op vele andere plaatsen in de stad. Op de De Keizerlei hielden we de trams tegen tot groot ongenoegen van de bestuurder en de reizigers.

’s Anderendaags had de Ferre de gevraagde foto’s. Enkele andere fotograafcollega’s maakten ook foto’s van hem en ze beloofden hem de foto’s te overhandigen de dag nadien, maar meestal liep dat drie weken uit. De Ferre had die foto’s wel iets dringender nodig. Dat kon je dus niet maken, ook de dag van vandaag gaat dat niet. Je hebt je verantwoordelijkheid, de mensen geven je hun vertrouwen, hun tijd, en zeker hun geld. Daar moet je iets voor teruggeven, en liefst zo snel mogelijk.

Ferre was zeer joviaal, ook al heeft hij ook heel veel zwarte maanden meegemaakt. Plots had hij weer geld en betaalde hij iedereen, de volgende dag zat hij dan weer op droog zaad. Ferre was een hele goeie kerel met een fantastisch karakter, een ‘zachte’ kunnen we zeggen. Hij kwam soms met onder z’n arm een heel pak lp’s bij me aanbellen: “Hou jij ze maar, bij mij gaan die platen toch verloren”. Dat was dan

eigenlijk een geschenk omdat ik bijna nooit in 't café van hem iets wilde drinken of van hem wilde profiteren. Ik had ook niet de tijd om lang in het café te blijven hangen zoals anderen. Ik kon mij dat niet permitteren, ik moest er 's morgens steeds staan. Als fotograaf moet je een vaste hand hebben en nog belangrijker, een heldere kop.

– Over Ann Salens:

Zij zat te croscheteren beneden in de Minderbroedersstraat en verkocht haar kleren door het venster. Ann maakte deel uit van heel die bonte hippie-bende die destijds de buurt van het Conscienceplein uitmaakten: kunstenaars, Polleke van Giet, de man van De Muze was een Nederlander zoals Cees Lemaire, Jack Van Poll, St. John's Blues Band, Paul's Collection, Mary van den Hopper, al weet ik niet meer wanneer die naar België gekomen is. Was het makkelijker dan nu, ik weet het niet. Het was wel eenvoudiger om geld te verdienen. De mensen gingen drie dagen werken, daarna konden ze vier dagen feesten.

Van Ann Salens heb ik eens een formidabel compliment gehad: "Raoul, jij bent de enigste die mijn kleren kàn fotograferen, en dat is omdat je er niet doorkijkt". Alcohol heeft bij Ann veel kapot gemaakt. Ann Christy, die jurken droeg van Ann Salens, en vèèl te vroeg gestorven is, heb ik ook nog verschillende keren mogen fotograferen.

Ik fotografeer nu soms nog wel iets, ik ben er ondertussen 66 geworden. Veel van mijn vrienden zijn dood. De mensen die in 'De Kat' kwamen zijn bijna allemaal naar de eeuwige jachtvelden vertrokken. De meesten hebben ook 'hard' geleefd, vaak 's nachts niet geslapen. Kortom de flowerpower-children hebben een heel onregelmatig en zwaar leven geleid overgoten door zeer veel drank en drugs. Nu hou ik me met van alles bezig: wat filosofie, op reis gaan en photoshop (digitaal fotograferen). Het is nu veel eenvoudiger. Ik heb veel minder plaats nodig, en ik geen donkere kamer meer nodig. Ik verzamel ook al bijna veertig jaar allerlei recuperatiespullen. Vanuit Azië, Afrika, Turkije waar ik ze ook tegenkom breng ik ze mee. Hier heb je ook zulke dingen, in de wei een badkuip bijvoorbeeld. Die mensen vinden een blikje en maken daar iets van, een olielamp, of laten er hun creativiteit erop los. Ze verkopen dat en ze hebben een eetmaal.

– Raoul, herinner je nog leuke of minder plezante anekdotes uit je leven?

Over die foto van Chet Baker die in De Hopper hangt weet ik nog wel een leuke anekdote. Een advocaat in Düsseldorf heeft er ook zo één gekocht. De foto van Chet Baker hangt in zijn werkkamer en als je daar op minder dan een meter afstand komt, begint er via een sensor muziek te spelen van de trompettist.

Joan Baez herinner ik me als een verschrikkelijk moeilijk en arrogant mens. Tijdens een bepaalde fotosessie was er een fotograaf uit Parijs die haar wou fotograferen van op een ladder van een meter of acht hoog, die stond opgesteld in de studio's van het Amerikaans theater te Brussel. Ze bleef zitten, totdat hij helemaal boven was. Toen draaide Joan Baez zich om en verdween.

Roger Whittaker van onder meer 'The Last Farewell', 'If I Were A Rich Man' en 'Mexican Whistler' was een heel vriendelijk en gemoedelijk man. Zeer dikwijls heb ik hem gefotografeerd in Londen o.a. voor Zie-magazine. Niks was hem ooit teveel.

Op Times Square in New York was ik enkele jaren geleden in een tweedehands platenwinkel aan het snuisteren. Plots kwam ik de tweede elpee van de Ferre tegen. Zo zijn mijn foto's over heel de wereld verspreid. De hoefoto's van de eerste lp's

van de Wannes heb ik ook allemaal gemaakt.

Mijn eerste donkere kamer heb ik gewonnen met poken. Ik speelde nogal eens met die andere, goede fotograaf Herman Selleslaghs (exit Humo). Ook heb ik al eens mijn volledige huishuur verloren. Ik begon toen pas met fotograferen, maar plotseling op één week won ik driemaal een paar duizend frank. Met dat geld heb ik alles gekocht wat ik nodig had. Daarna heb ik nooit meer gepokerd. Ik viel toen bij een hele andere groep: Jef Verheyen, Vic Gentils, mannen die vaak in Het Pannenhuis kwamen. Momenteel vind ik Stefan Van Fleteren wel een heel goeie fotograaf, maar hij is een zwart-wit man. Ik denk dat hij dezelfde gedrevenheid heeft als ik indertijd. Dat moet je in ons vak wel hebben.

Tegenwoordig heb je enkel een computer, een printer en een camionette nodig, wat een vrijheid. Vroeger was Het Pannenhuis nog een bruin café (en daarvoor een rockzaal) met een biljart. Ik had geen geld, enkel een kamer met een keukentje en een douche. Ik heb m'n douche zo hoog gezet als deze tafel. Als ik wou douchen ging ik iets hoger staan. Mijn douche deed dan ook dienst als ontwikkelbad. Ik ging dan een uurtje biljarten, je weet wel waar, kwam terug en draaide de foto's om dan weer een uurtje te gaan biljarten. Zo ging het er aan toe die dagen: pluk de dag was in die tijd zowat de stemming.

Ik weet nog goed als ik indertijd Duke Ellington moest fotograferen; ik was trouwens de enige fotograaf. Ik heb nooit van mijn leven een flash gebruikt, tenzij in de studio, altijd zonder statief gewerkt, alhoewel ik soms ergens wel een beetje ondersteuning moest vinden. Ik heb altijd gewerkt met mijn drie Hasselblatts en later met een Nikon. Ik heb altijd van die korrel gehouden, maar ik had mijn leven ook kunnen doorbrengen zonder foto's te maken. Ik zit eigenlijk liever ergens in een ver land helemaal verloren op een terras. Wel heb ik geluk gehad om praktisch altijd voor intelligente cliënten te mogen werken, mensen die volledig achter mij stonden. Nooit hard news gedaan, enkel stemmingsfoto's genomen. Ik heb altijd geprobeerd te doen wat ik zelf graag wou. Eens ik de mensen beter kende, meestal muzikanten, belde ik ze zelf op met enkele ideeën. Jazz Middelheim, Werchter, Jazz Bilzen, Kastival, het allereerste optreden van de Beatles in Nederland in de fruithallen van Blokker, James Brown, Derroll Adams, Fabien Collin, Donovan, Pink Floyd, het concert van de Ferre in Olympia te Parijs ... overal waar er wat te beleven viel ben ik geweest.

Als ik fotografeerde heb ik het altijd voor 100% gedaan. Anders moest ik er niet aan beginnen. Ik heb altijd volledig geleefd en gewerkt voor mijn vak. Altijd zelfstandig gebleven. En wanneer ik voldoende verdiend had, trok ik mijn deur achter me toe en vertrok op reis.

Mijn twee lievelingslanden zijn Turkije en Indië, ik voel me daar thuis, ook omwille van de mensen die daar leven. Normaal verblijf ik in de winter voor zes maanden in India. Voor mij is Antwerpen afgezwakt vanaf dat de containerhaven er is gekomen. Zolang als de boten hier aankwamen vond ik Antwerpen plezant. Hier op het Zuid was het vroeger een echte straf om er terecht te komen. Hier was helemaal niks te doen. Ik ben altijd wel teruggekomen, maar in mijn hart ben ik hier al zeer lang weg. Ik kom enkel nog maar terug voor enkele vrienden. De stad zelf, en ik heb veel steden gezien tijdens mijn leven, kan me niet meer bekoren. Istanbul is één van mijn favoriete trekpleisters, ik heb er tevens vier maanden gewoond. Zoals men dat toentertijd deed, matras op de grond... en verder niets. Ik heb ook nooit meubels gehad. Tafel en stoelen wel, omdat je niet doorlopend op de grond of op kussens kunt zitten. Ik had een groot huis, voornamelijk ingericht als studio. Kasten en zo

had ik niet. Dat was in de Kleine Goddaert. Ik was vaak sneller in het café dan in mijn slaapkamer. De sfeer van die jaren is nooit meer teruggekomen. Althans voor mij niet. Maar misschien is er nu een nieuwe generatie met een andere sfeer die ook zoveel waarde voor hen heeft. Ik wil daar niet over oordelen, ik weet het niet. Ik weet alleen dat het toen wat makkelijker was. Er waren geen (echte) maatstaven. Als men nu ineens zo'n dag uit de jaren zestig zou terugzien, zou men, denk ik schrikken hoeveel persoonlijke vrijheid er toen was. Nu verschijnt er alle dagen wel een nieuwe wet.

– Heeft Raoul van den Boom nog bepaalde dingen die hij wil verwezenlijken?

Je hebt heel je leven dromen. Dat zou maar erg zijn, als je niet meer kunt dromen. Ik heb altijd geleefd zoals ik ben, anders kun je het niet volhouden. Ik heb alles zelf geleerd. Ik ben als het ware een totale selfmade man. Ik speelde vroeger drums. We hebben veel plezier gehad, we hadden op een gegeven moment zelf een heus rock & roll-orkestje met 'den Donna' (nvdr: heeft ook nog een café gerund op het laatst van zijn leven in de Anneessensstraat), die hier in Antwerpen de Ancienne Belgique en de Mobiel Rits nog heeft gerund. Twee zeer gekende discotheken. In de Mobiel stonden botsauto's en daar gaven ze de joints door via de diverse aanrijdingen. Men heeft deze zeer gekende figuur in het plaatselijke uitgangsleven later nog vermoord. Het was bij mijn weten een roofmoord, en geen afrekening binnen het milieu. Hij danste formidabel rock & roll. Wij traden op als een attractie tijdens de vele bals. We beschikten over saxofonisten die op de piano gingen liggen. Ik denk dat het verschrikkelijk slecht moet geweest zijn, maar we maakten veel plezier, en dat was tenslotte het voornaamste.

Als ze nu moesten komen met het voorstel om een fotoboek van gans mijn oeuvre te maken, zou ik niet neen zeggen. Mijn eerste bekommernis is steeds bijschaven geweest, we zullen wel zien wat er daarna komt. Eigenlijk ben ik een luierik, althans wat ik daaronder versta: ik wil zo vlug mogelijk iets uitvoeren, laat paperassen of andere dingen die nog uit te voeren zijn nooit liggen. Daarna denk ik dan niks meer te doen te hebben.

Ik had even goed binnenhuisarchitect kunnen worden. Ik ben voornamelijk visueel ingesteld. Het fotograferen is eigenlijk toevallig begonnen. Ik heb nooit iets geleerd op een school. Ik ben zo begonnen van... en daarna zien we wel. Eén keer ben ik eens bij Gevaert in hun fotokleurschool langs geweest. Kleuren, dat was niks voor mij. Dia's tot daartoe, maar dan enkel voor landschappen en sfeerbeelden van steden. Boeken waren er in mijn tijd niet. Eén boek over fotografie bestond er destijds. Als ik school gelopen had, zou ik de dingen niet kunnen doen hebben zoals ik ze deed in het begin. Er wordt daar voortdurend op je fouten gewezen. Ik probeerde maar, ik deed maar, ik geef niet zo snel iets toe, als ik iets wil. Metselen, timmeren, lassen en stenen kapot maken doe ik even graag als foto's maken. Als ik in Spanje ben, leef ik me uit met zulke dingen. Ik heb dat altijd graag gedaan. Ik doe praktisch alles zelf. Ik hou er ook van om vreemde talen te spreken en om met de plaatselijke bevolking om te gaan als ik op reis ben. Ik ben maar tot mijn dertiende naar school geweest. Ik heb in het leven leren leven! Ik heb het niet geleerd uit de boeken.

Zo heb ik ook een bepaalde theorie over mijn heengaan. Ik wil begraven of weggegooid worden in de Ganges. Of anders hoop ik gewoon dat ik ergens zomaar verdwijnt, in de bergen, zonder enig spoor na te laten.

Luc Stabel

